

...

Dyskryminacja ze względu na pochodzenie

Raport z badań własnych

Polski Instytut Współpracy Obywatelskiej

Autorzy:

Agata Oleńska

Hanna Shynkevich

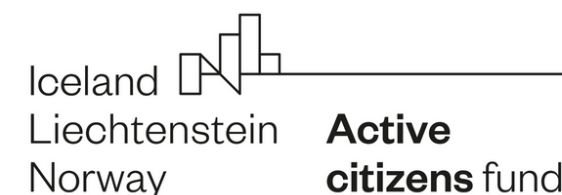
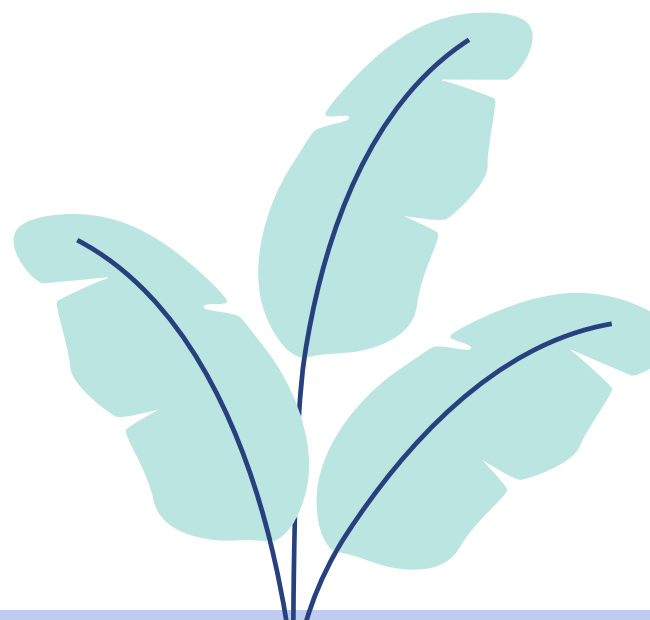
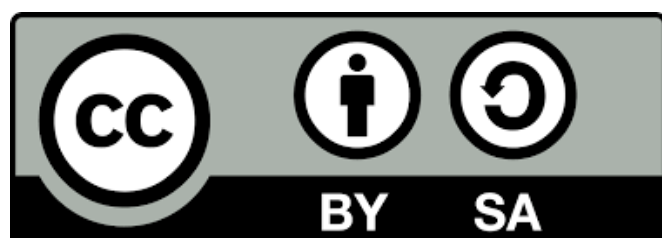
Dr Ewelina Wojciechowska

Korekta i opracowanie graficzne:

Dr Ewelina Wojciechowska

Tłumaczenie:

Hanna Shynkevich

Projekt realizowany z dotacji programu
Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy
finansowanego przez Islandię, Liechtenstein
i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

Wydawca:

Polski Instytut Współpracy Obywatelskiej
ul. Legnicka 65, 54-206 Wrocław

Wrocław 2022

Publikacja bezpłatna - do pobrania w wersji
polskiej i rosyjskiej: www.blogopolshe.pl i
www.fpiwo.pl

Niniejszy raport został opracowany jako część projektu „Wrocław przeciwko dyskryminacji migrantów”
realizowanego w ramach programu Aktywni Obywatele- Fundusz Krajowy

Słowo wstępu

W niniejszym opracowaniu chcemy skupić się na pokazaniu pewnych przejawów dyskryminacji cudzoziemców w Polsce ze względu na swoje niepolskie pochodzenie.

Chcemy przedstawić zjawisko dyskryminacji w perspektywie różnych spraw, z którymi zgłaszają się cudzoziemcy do Polskiego Instytutu Współpracy Obywatelskiej. Podejście takie nie oddaje zatem całości problemu, ale naświetla najczęściej pojawiające się sytuacje, z jakimi mamy w naszym kraju do czynienia.

Mamy nadzieję, że raport pokazuje pewne kierunki, w których należy podejmować działania, by zmienić obecną sytuację na lepsze.

Spis treści

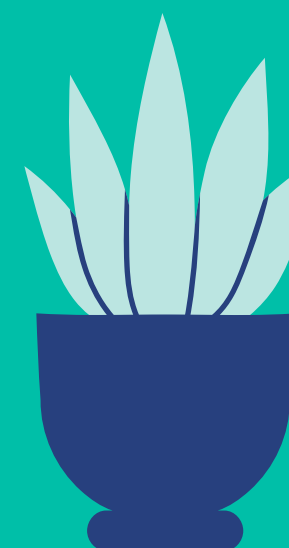
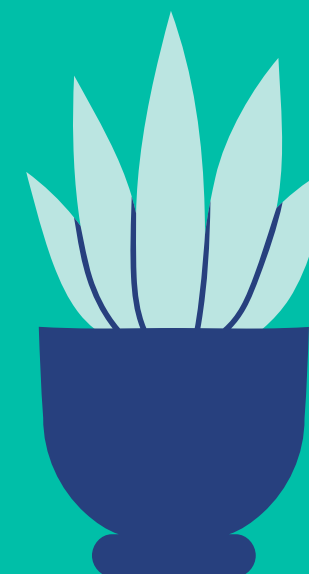
Dyskryminacja - jak ją rozumieć?

Dyskryminacja ze względu na
pochodzenie - wyniki badań

Dyskryminacja migrantów po 24
lutym 2022 - opinie ekspertów

Jak sobie radzić z dyskryminacją
w Polsce?

Informacje o nas

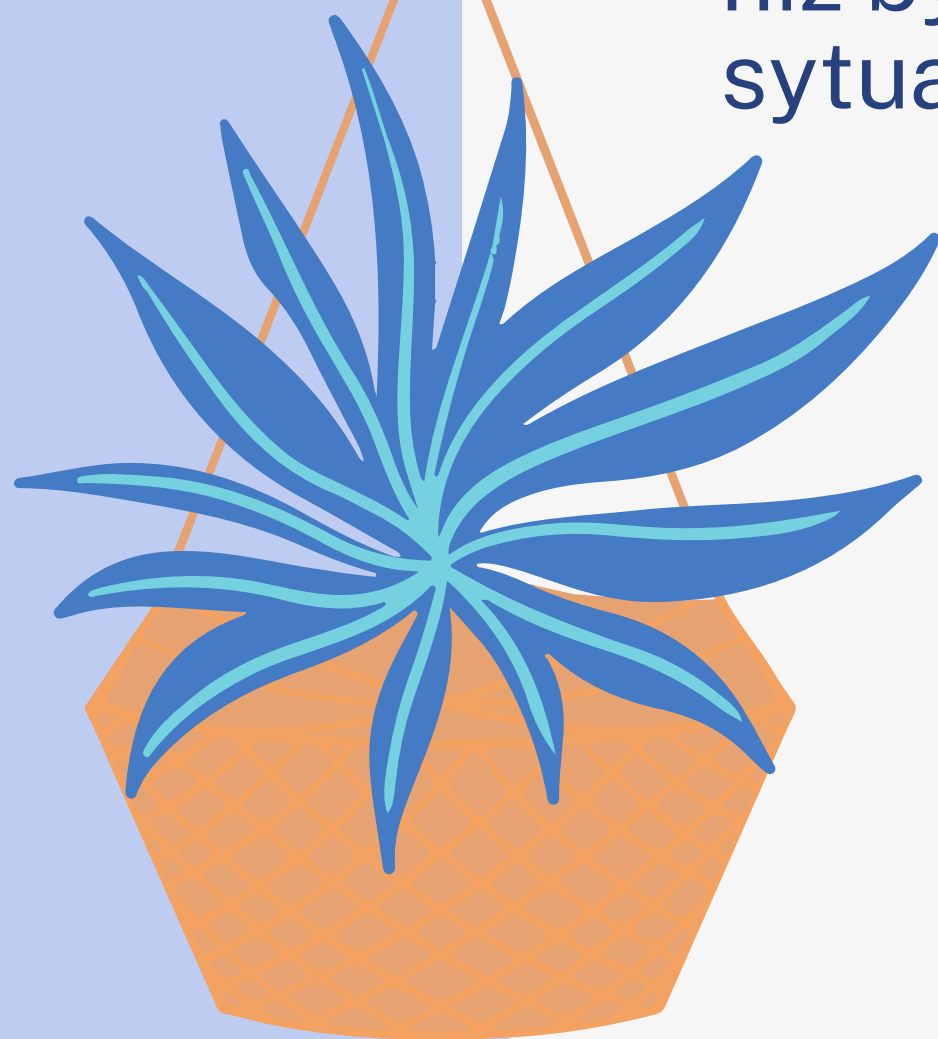

...

Dyskryminacja – jak ją rozumieć?

Dyskryminacja to sytuacja, w której człowiek ze względu na jakąś indywidualną cechę jest traktowany mniej korzystnie niż byłby traktowany inny człowiek w porównywalnej sytuacji.

Dyskryminacja ze względu na narodowość lub pochodzenie etniczne to nieuzasadnione gorsze traktowanie osób wyłącznie z powodu tej cechy, m. in. obywatelstwa danego kraju, np. gorsze traktowanie na egzaminach.

Dyskryminacja ze względu na pochodzenie – wyniki badań własnych

...

Badania były prowadzone
od września do listopada 2022 r.

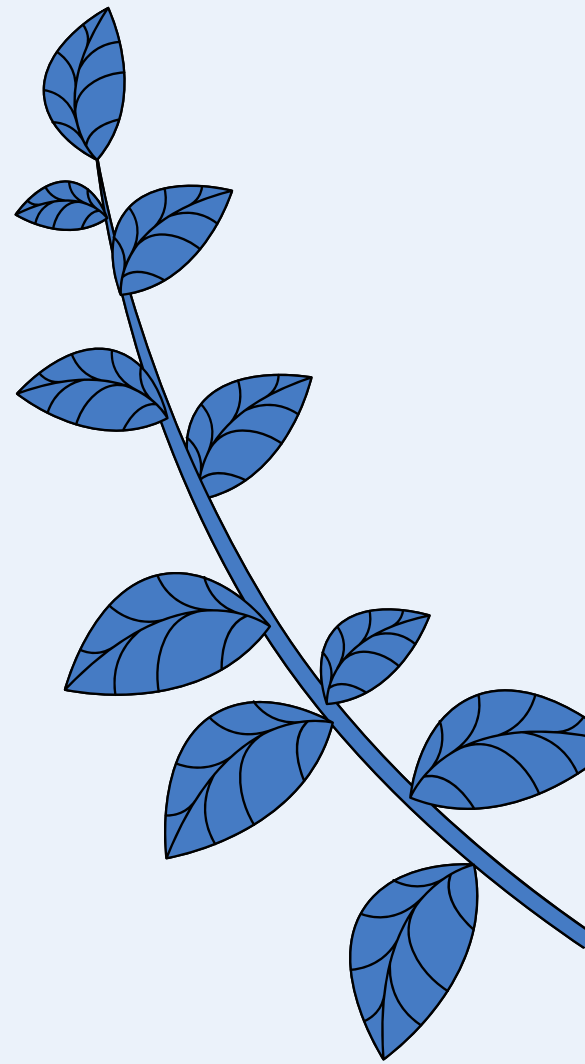

Polski Instytut Współpracy Obywatelskiej w ramach projektu **“Wrocław przeciwko dyskryminacji migrantów”**, przeprowadził badania na temat praw i problemów migrantów w Polsce.

Szczególnie skupiliśmy na obywatelach Ukrainy, Białorusi oraz innych krajów ze Wschodu.

Badania były prowadzone w formie ankiet. Mógł wziąć w nich udział każdy obcokrajowiec, który czasowo lub na stałe mieszka w Polsce.

Zapytano też ekspertów tematu, czyli osób, które na co dzień pracują z migrantami ze Wschodu, na temat ich doświadczeń pracy z migrantami doświadczającymi dyskryminacji.

Cele badania

1

Zidentyfikować
zjawiska
dyskryminacji wśród
migrantów i
uchodźców
mieszkających w
Polsce.

2

Odkryć nowe trendy z
tym związane, które
pojawiły się po 24
lutym 2022 r.

3

Przekazać wyniki
analiz władzom
administracyjnym
Polski i innym
zainteresowanym
organizacjom.

Polska a dyskryminacja – wybrane pytania

1. Życie cudzoziemca ze wschodu w Polsce
 - 1.1 Obywatele jakich krajów najczęściej przybywają do Polski?
 - 1.2 Jaki był cel przyjazdu do Polski?
 - 1.3 Jako obcokrajowiec czy jesteś zadowolony ze swojego pobytu w Polsce?
2. Czy Polska jest przyjaznym krajem dla migrantów ze Wschodu?

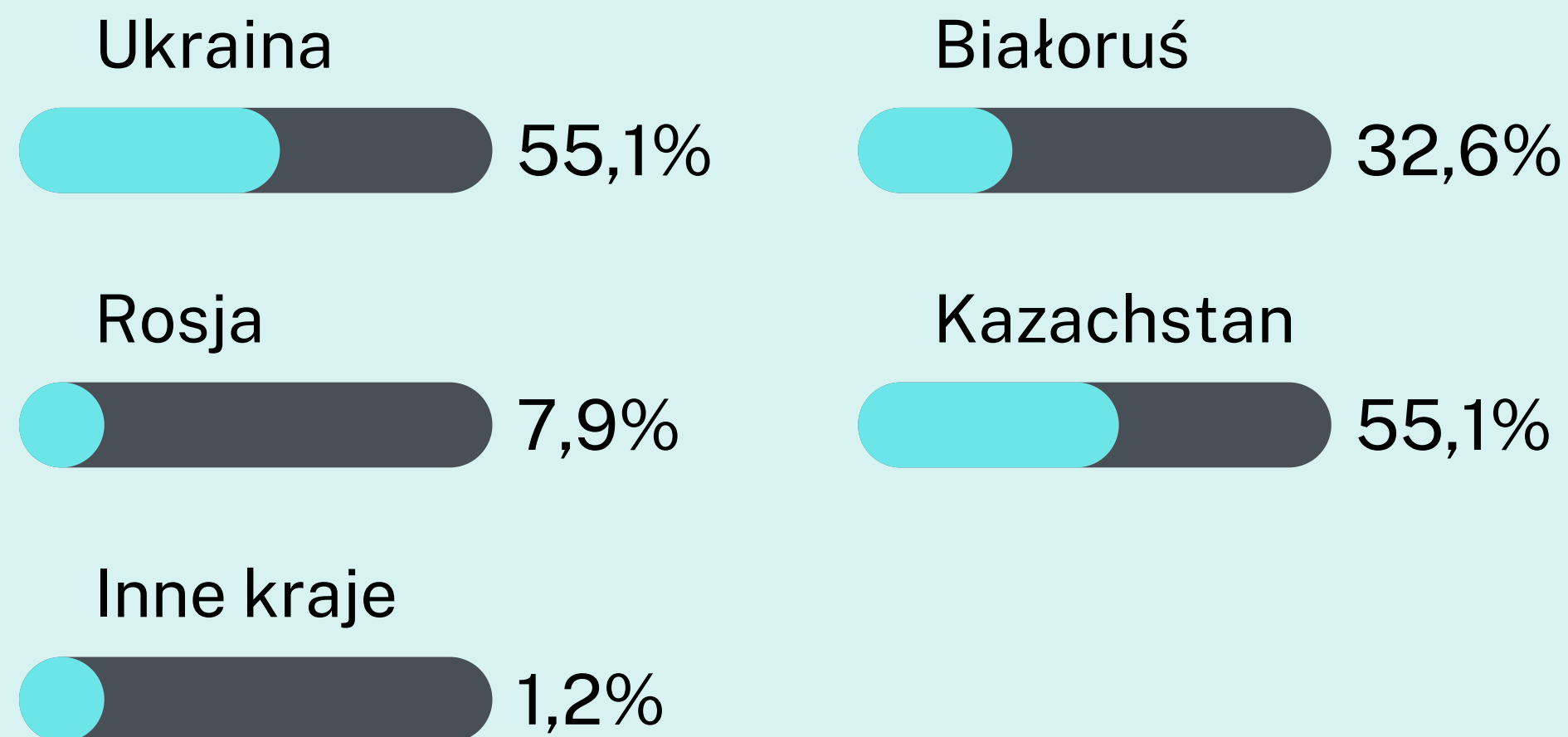

Życie cudzoziemca ze Wschodu w Polsce

Codziennie rośnie liczba cudzoziemców, którzy wybierają Polskę na pobyt czasowy lub stały.

Obywatele jakich krajów
najwięcej przybywają do
Polski?

Życie cudzoziemca ze Wschodu w Polsce

Co roku migranci przybywają z różnych powodów. We wcześniejszych latach głównym celem migracji do Polski była praca, studia. W 2022 roku **55,1%** cudzoziemców przybyło do Polski z powodu wojny w Ukrainie.

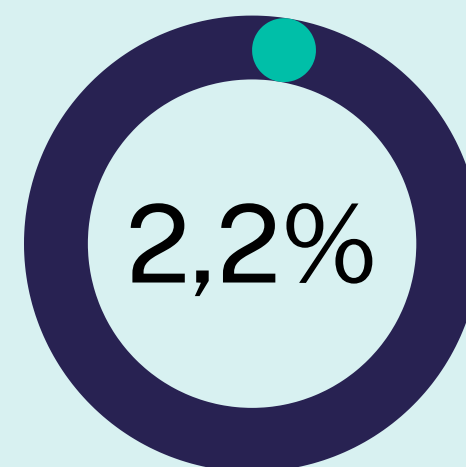
Jaki był cel Twojego
przyjazdu do Polski?

1	Przybyłem(-am) po 24 lutym 2022 z powodu wojny w Ukrainie - 55,1%	4	Połączenie z rodziną - 7,9%
2	Praca, założenie działalności gospodarczej - 16,9%	5	Represje polityczne w Białorusi - 6,6%
3	Studia - 10,1%	6	Inny cel - 3,4%

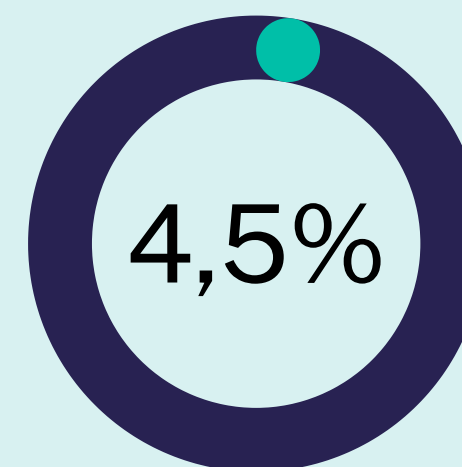
Życie cudzoziemca ze Wschodu w Polsce.

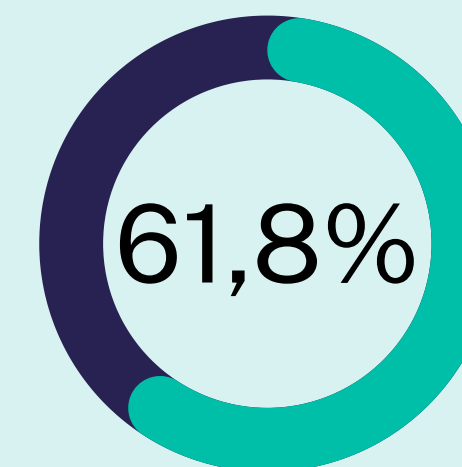
Jako obcokrajowiec czy
jesteś zadowolony ze
swojego pobytu w
Polsce?

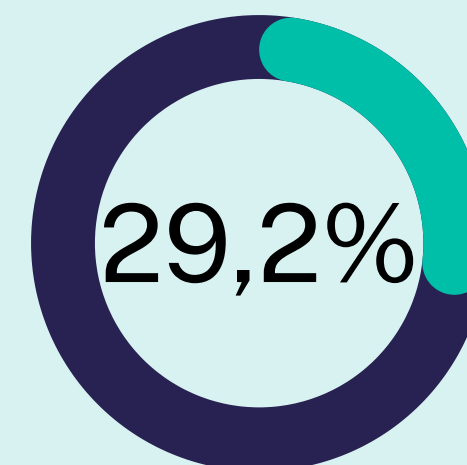
Nie jestem w ogóle
zadowolony

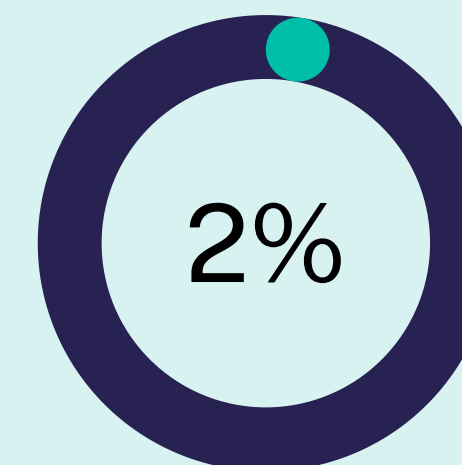
Niezadowolony

Zadowolony

Jestem bardzo
zadowolony

Trudno powiedzieć

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że

"Polska jest przyjaznym krajem dla migrantów ze Wschodu"?

68,2% ankietowanych
migrantów postrzega Polskę
jako kraj otwarty dla migrantów.

Niektórzy uczestnicy badania dodali takie odpowiedzi:

— “ —

"Na poziomie krajowym ludzie są bardzo przyjaźni. Ale na poziomie państwa mają negatywny stosunek do obcokrajowców."

"Раньше была согласна, но уже не первый раз слышу о нападках на Беларусов. И это расстраивает" - "Wcześniej zgadzałam się, ale teraz coraz więcej słyszę o atakach na Białorusinów. I to jest przerażające."

— ” —

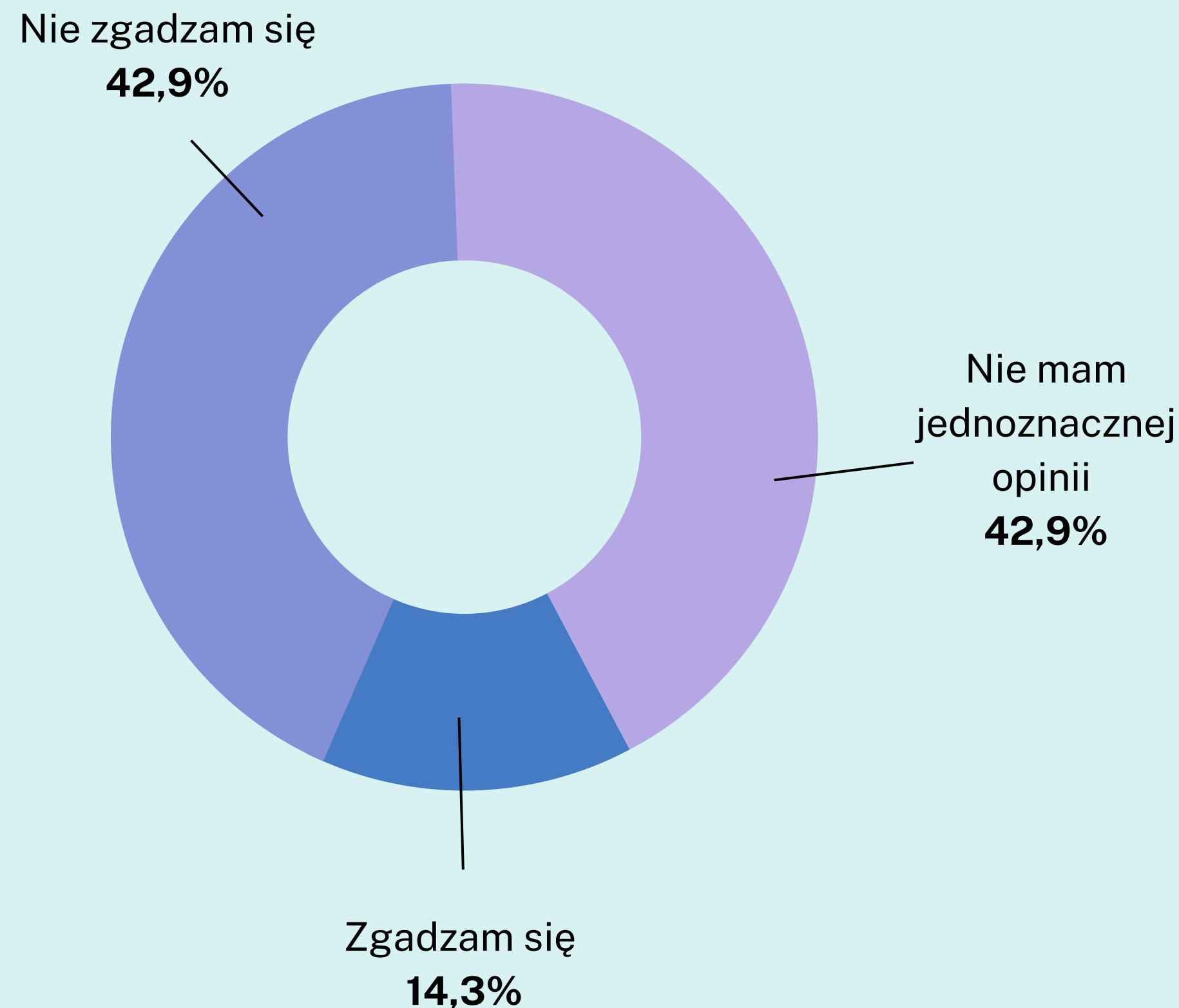

Odpowiedzi ekspertów na pytanie:

**"Czy Polska jest
przyjaznym krajem dla
migrantów ze Wschodu"?**

różnią się od zdań migrantów.

Tylko 14,3% wybrało odpowiedź
"Zgadzam się".

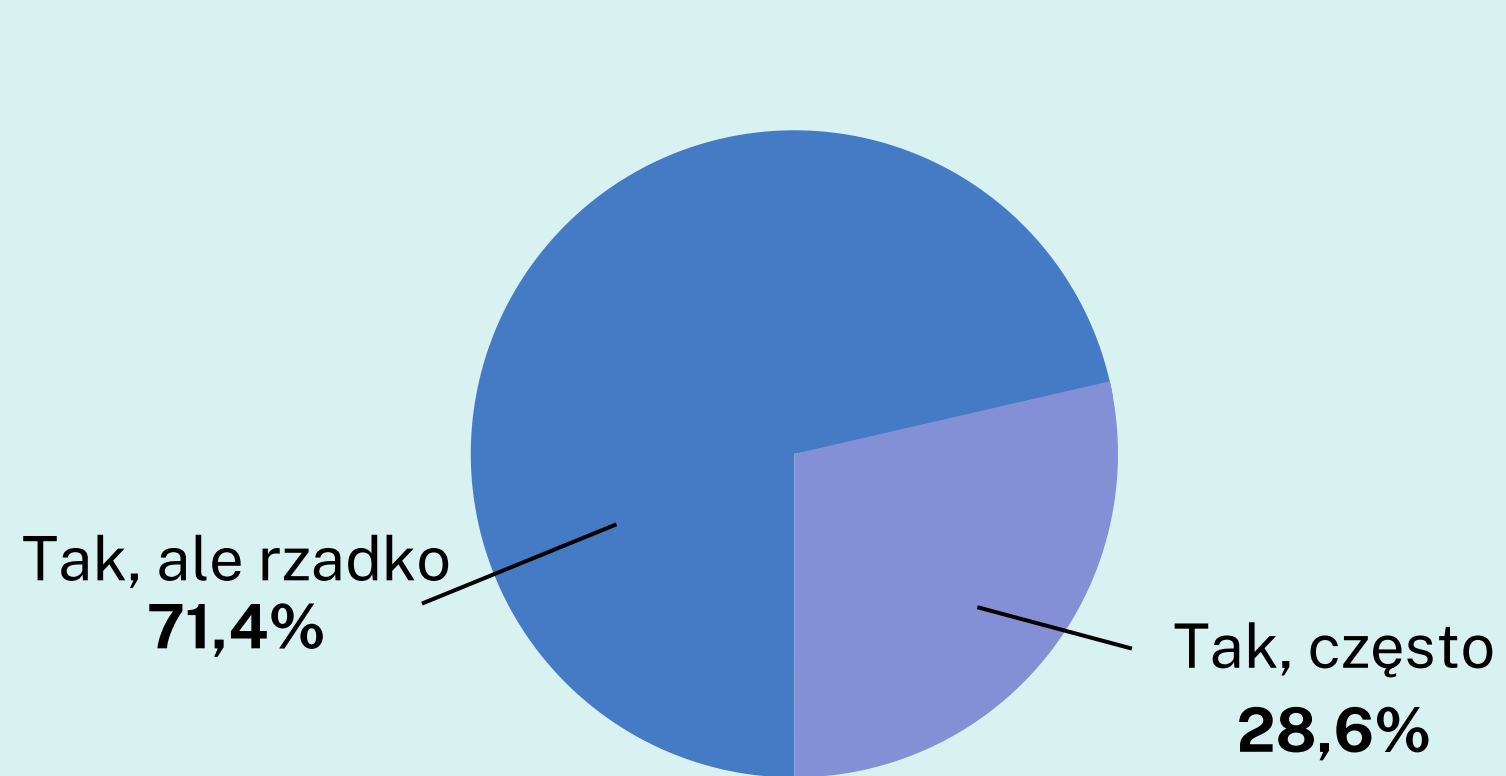

Na pytanie:

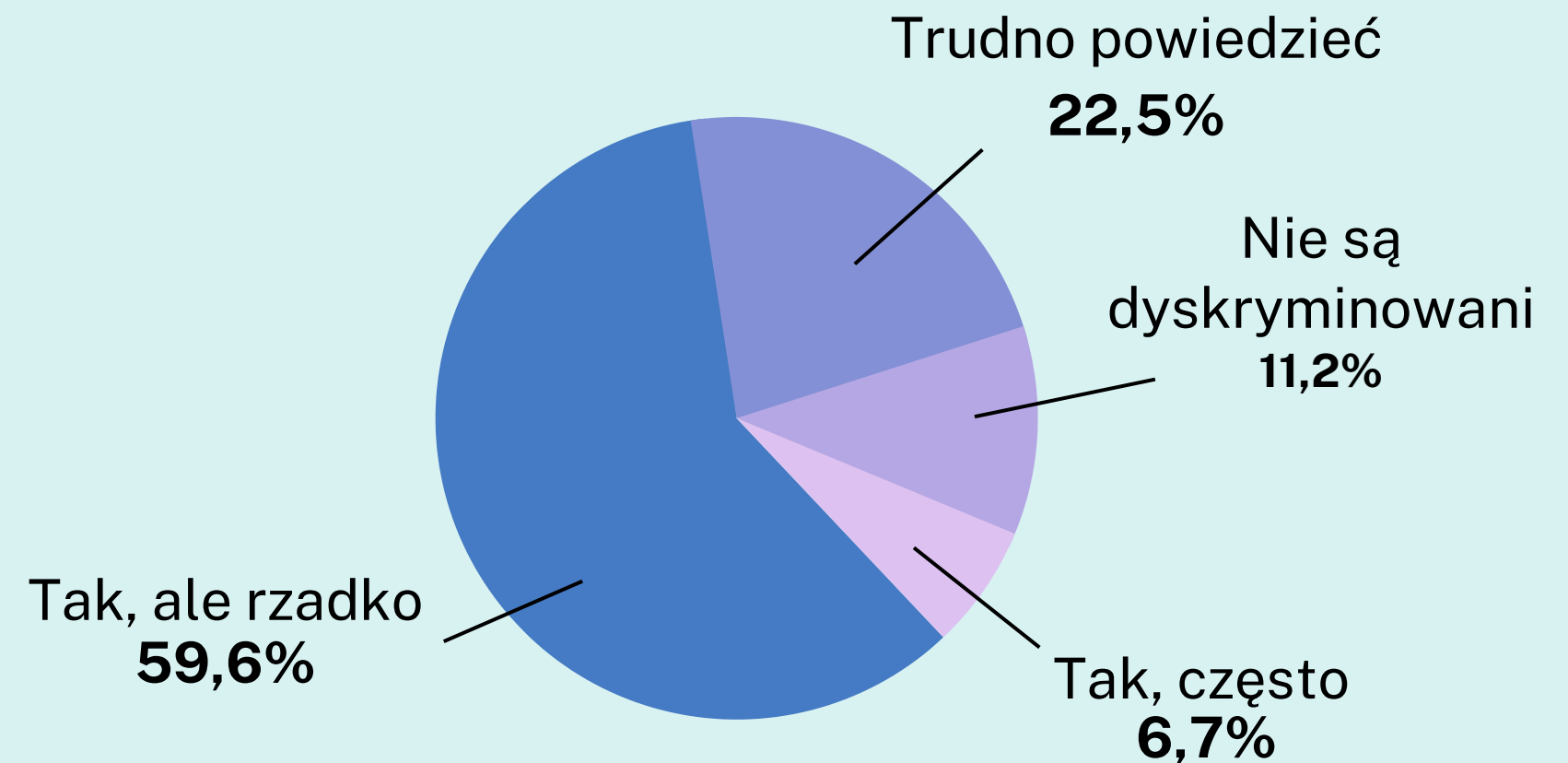

Czy migranci ze Wchodu są dyskryminowani w Polsce?

59,6% migrantów uważa, że *"Tak, ale rzadko"*, również **71,4%** ekspertów zgadza się z tym.

Eksperci

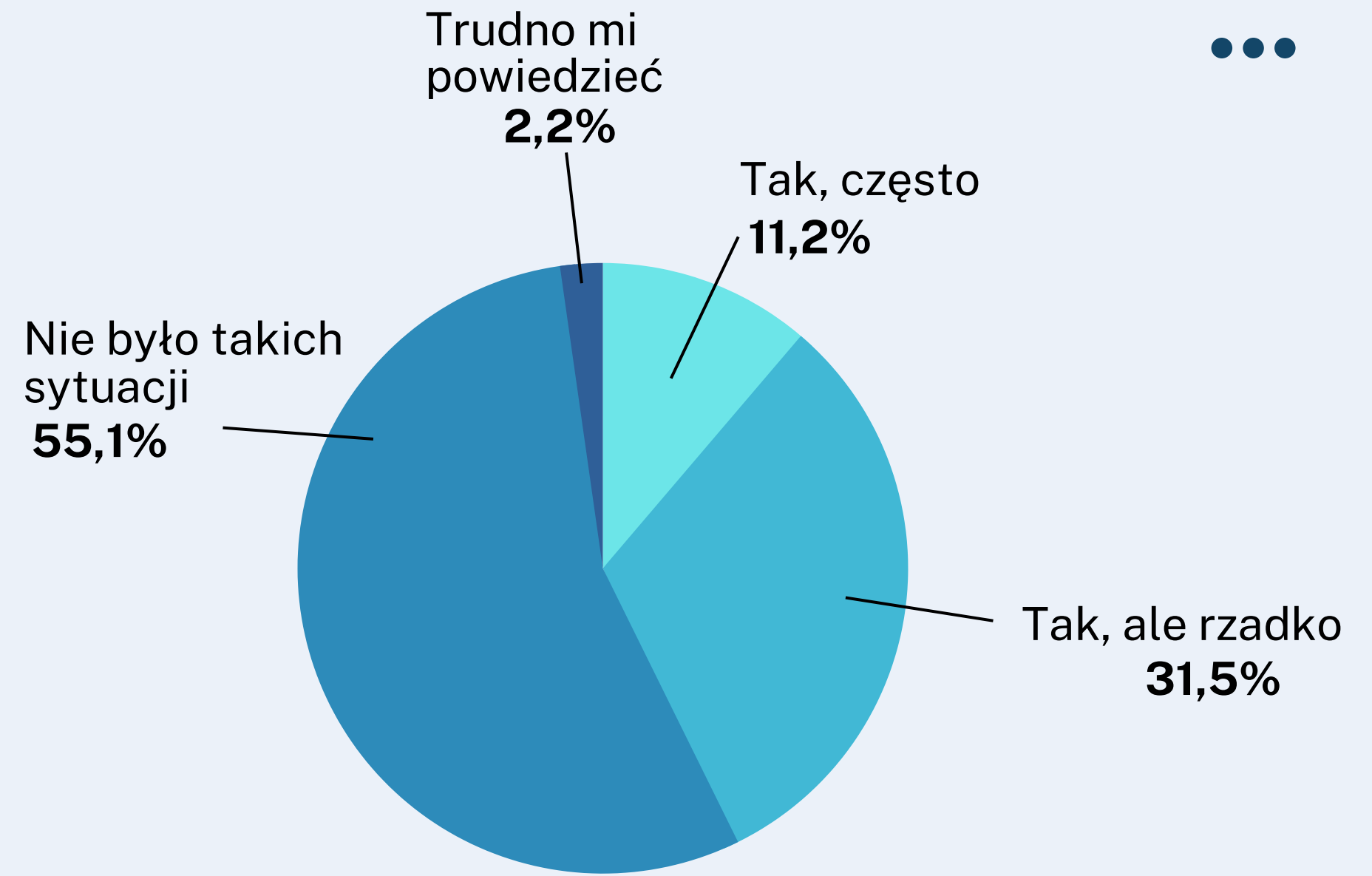
Migranci

Dyskryminacja cudzoziemców ze Wschodu w Polsce wg:

- Swojego pochodzenia
- Znajomości języka polskiego

Czy kiedykolwiek
spotkałeś(aś) się w Polsce z
uprzedzeniami z powodu
swojego
po pochodzenia/obywatelstwa?

*odpowiedzi uczestników

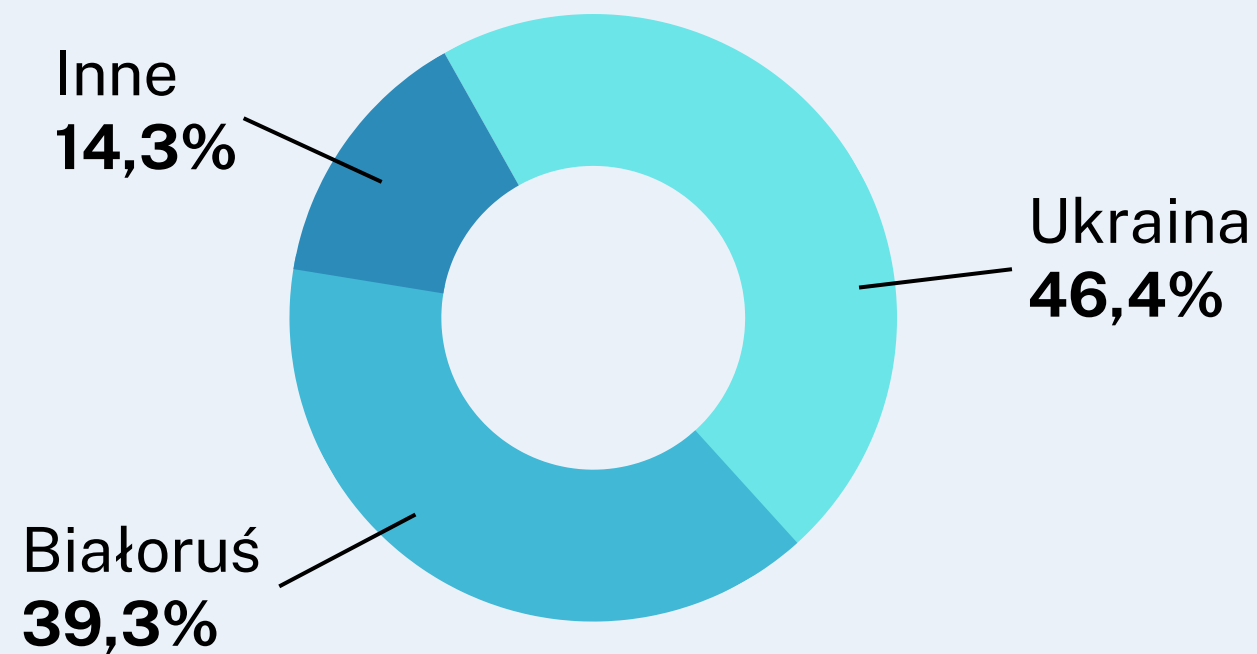
55,1% migrantów zaznaczyło odpowiedź "Nie było takich sytuacji", również **42,7%** spotkali się z uprzedzeniami z powodu swojego pochodzenia/obywatelstwa.

Analizując odpowiedzi na pytanie:

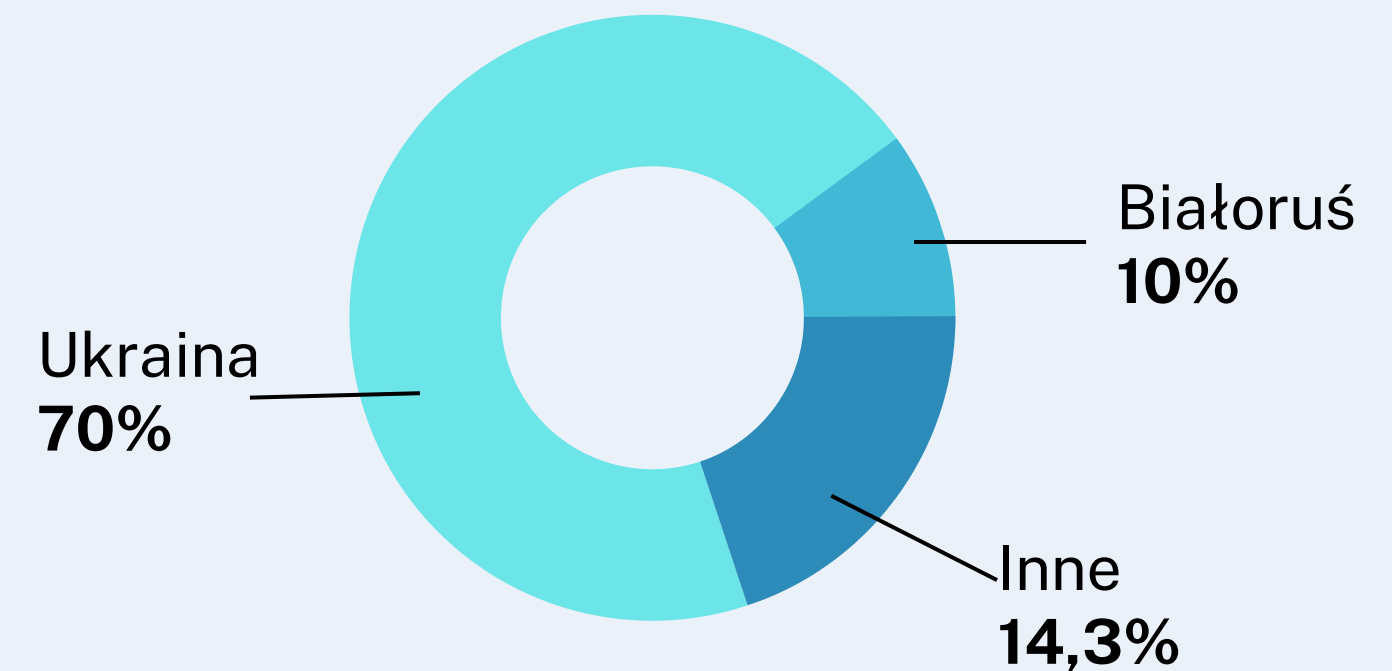
"Czy kiedykolwiek spotkałeś(aś) się w Polsce z dyskryminacją z powodu swojego pochodzenia/obywatelstwa?"

można stwierdzić, że osoby mające obywatelstwo **Ukraińskie** są bardziej dyskryminowani w Polsce niż inni.

Tak, ale rzadko

Tak, często

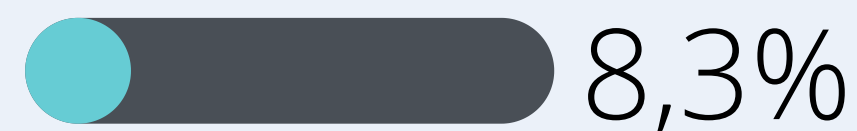

*odpowiedzi uczestników

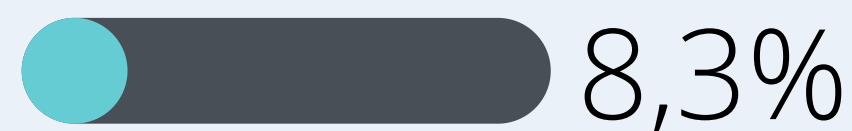
Na podstawie opisu doświadczeń uczestników badania, można zauważyć, że dyskryminacja migrantów według ich pochodzenia **występuje** w instytucjach publicznych takich jak:

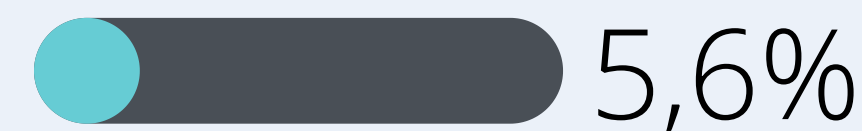
Szpitala

Szkoły

Urzędy

*odpowiedzi uczestników

Niektórzy uczestnicy szczegółowo opisali sytuacje, w których czuli się dyskryminowani ze względu na swoje pochodzenie.

— “ —

"Odmowa podania prawidłowych informacji o pociągach przez pracowników kas kolejowych, czasem oszukują, że taki pociąg nie istnieje, konieczne jest pokazanie numeru, trasy, godziny odjazdu w aplikacji telefonicznej, udowodnienie w celu zakupu biletu... "

— ” —

— “ —

*"Odmowa udzielenia informacji o obecności
lekarzy specjalistów w szpitalu przez
pracowników okienka informacyjnego w
szpitalach...."*

— ” —

— “ —

"W szkole dyrektorka, ze względu na swój negatywny stosunek do Ukraińców, odmówiła wydania oświadczenia, że dziecko chodzi do szkoły i będzie zapisane od września, mimo, że wszystkie egzaminy były pisane z dobrym wynikiem, a wszyscy Polacy mają oświadczenie lub legitymację..."

— ” —

— “ —

"W drugim przypadku odbiło się zachowanie kustosza obozu dziecięcego, który kategorycznie nie chciał uwierzyć, że Ukrainka zachorowała i nie może iść pieszo w góry. I musiała iść wysoko w góry w stanie choroby z ciągle manifestującymi się odruchami wymiotnymi. Poza tym ten sam kurator bardzo lubił powtarzać zdanie: No to są Ukraińcy. Jego zdaniem stale opowiadał Polakom o braku kultury i wychowania wśród Ukraińców..."

— ” —

— “ —

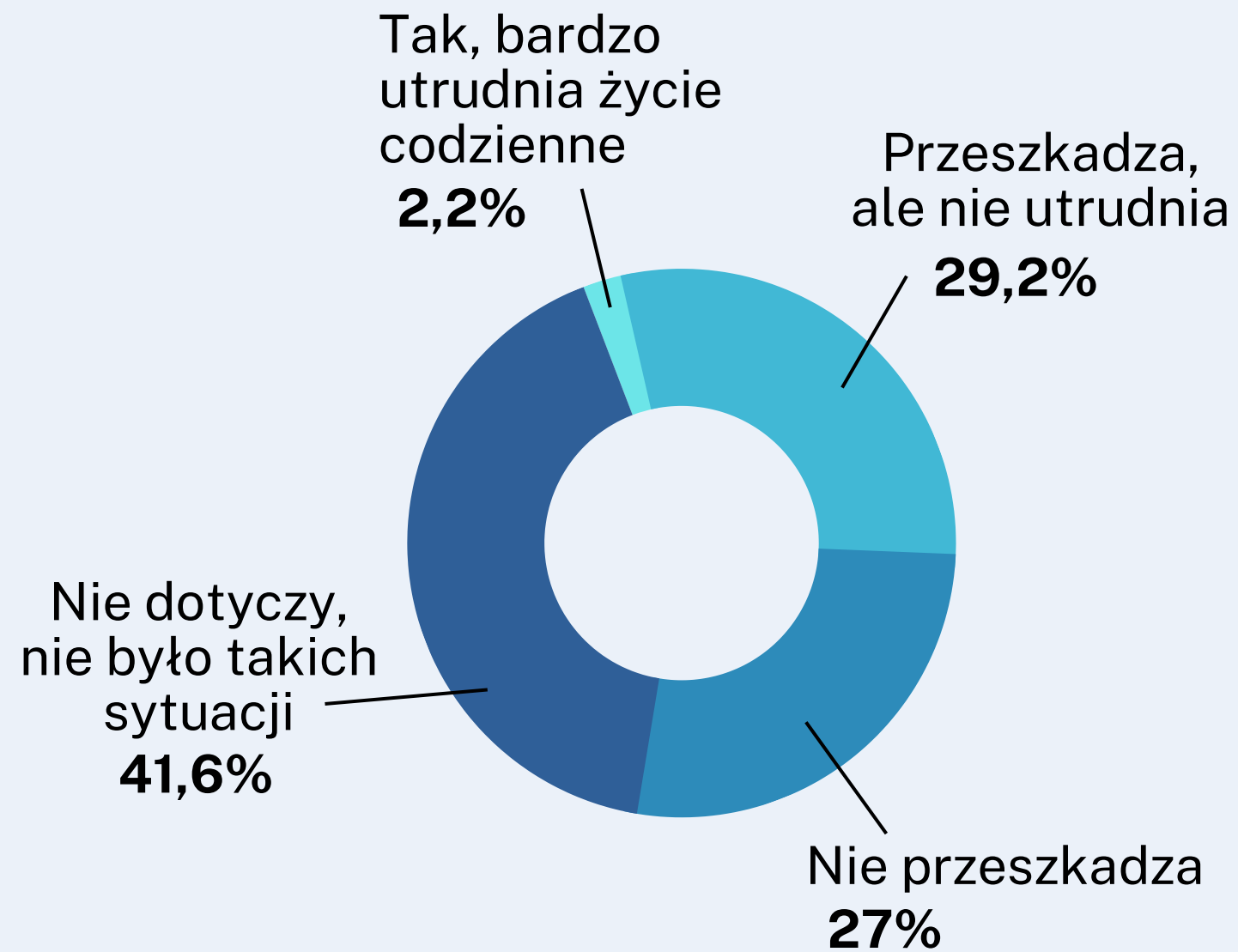
...

"...zatrzymała nas policja, powiedzieli, że przekroczyliśmy prędkość i powinniśmy im teraz zapłacić, ale nie było z nami pieniędzy, zaczęli wpychać męża do swojego samochodu jak przestępcę na oczach trójki swoich dzieci, które są już przestraszone działaniami wojennymi na Ukrainie...

policja zwykle spisuje protokół i musisz go zapłacić w ciągu 7 dni. Pani policjant rozmawiała z nami bardzo niegrzecznie, a gdy jej powiedziałam, że teraz nie mamy pieniędzy na opłacenie na miejscu, proszę spisać nam protokół, odpowiedziała, że służby się mną zajmą, bo jestem uchodźcą a jeśli coś mi się nie podoba w ich ustawach, muszę pojechać na Ukrainę..."

— ” —

*odpowiedzi uczestników

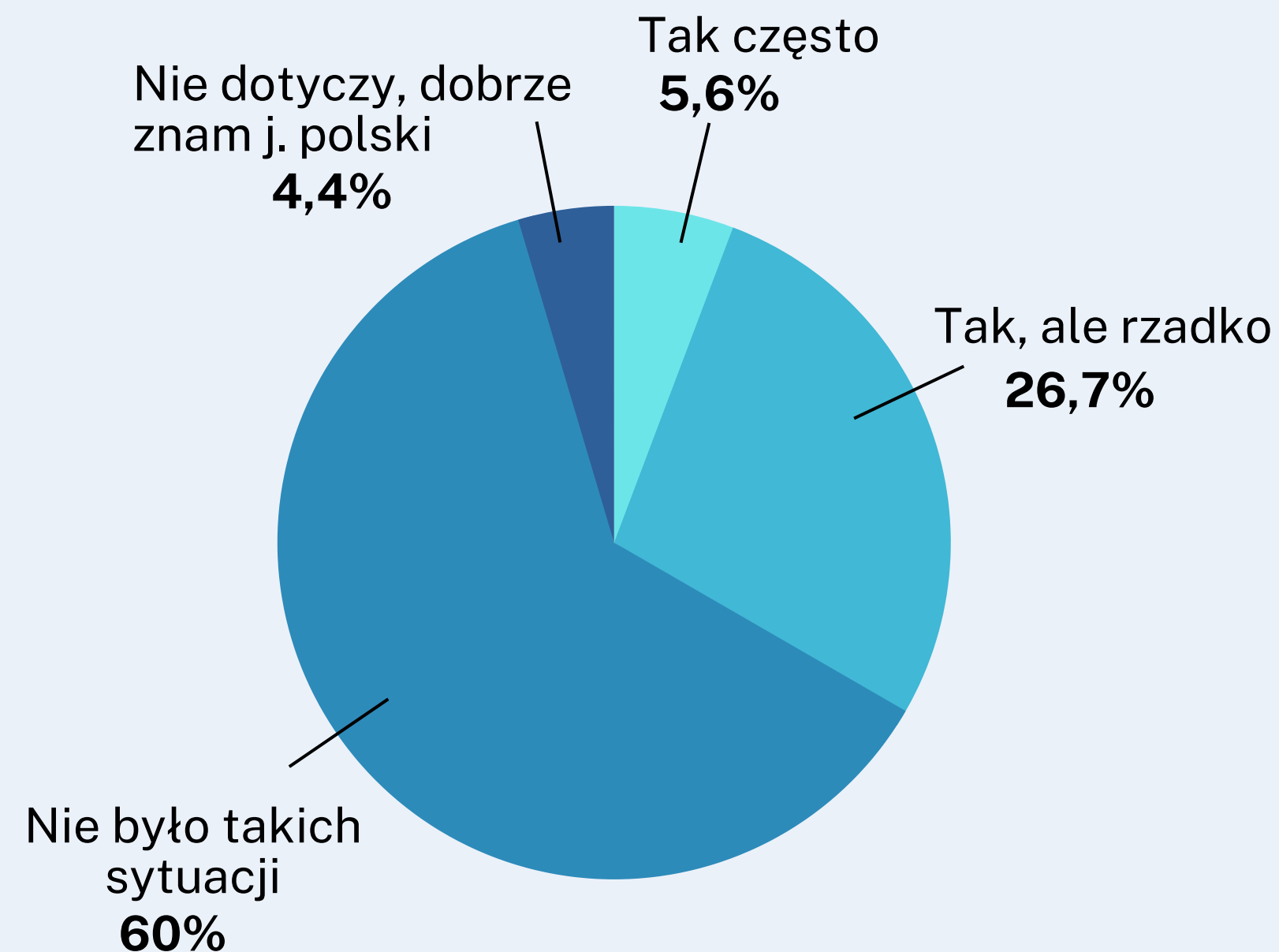
Z odpowiedzi na pytanie:

"Czy uprzedzenia związane z Twoim pochodzeniem/obywatelstwem znacząco przeszkadzają Ci w codziennym życiu w Polsce?"

wynika, że **41,6%** migrantów nie spotkało się z uprzedzeniami w codziennym życiu w Polsce,

natomiast **29,2%** zaznaczyło "Przeszkadza, ale nie utrudnia".

Czy byłeś kiedyś
dyskryminowany w Polsce
z powodu **niewiedzy/zbyt
niskiej znajomości języka
polskiego?**

60% migrantów zaznaczyło odpowiedź "*Nie było takich sytuacji*",
również **32,3%** spotkali się z taką dyskryminacją.

Miejsca, w których cudzoziemcy najczęściej spotykają się z dyskryminacją

40,4%

Miejsca publiczne
np. na ulicy, w sklepie, w
kawiarni itp.

30,3%

W pracy
dyskryminacja ze strony
pracowników/kierownictwa

21,3%

**W życiu
prywatnym**
np. w domu ze strony
sąsiadów, na podwórku

13,5%

**Instytucje publiczne,
Urzędy**
dyskryminacja ze strony
pracowników

25,3%

**Trudno mi
powiedzieć**

3,3%

Nie dotyczy

Każdy uczestnik badania mógł zaznaczyć kilka miejsc.

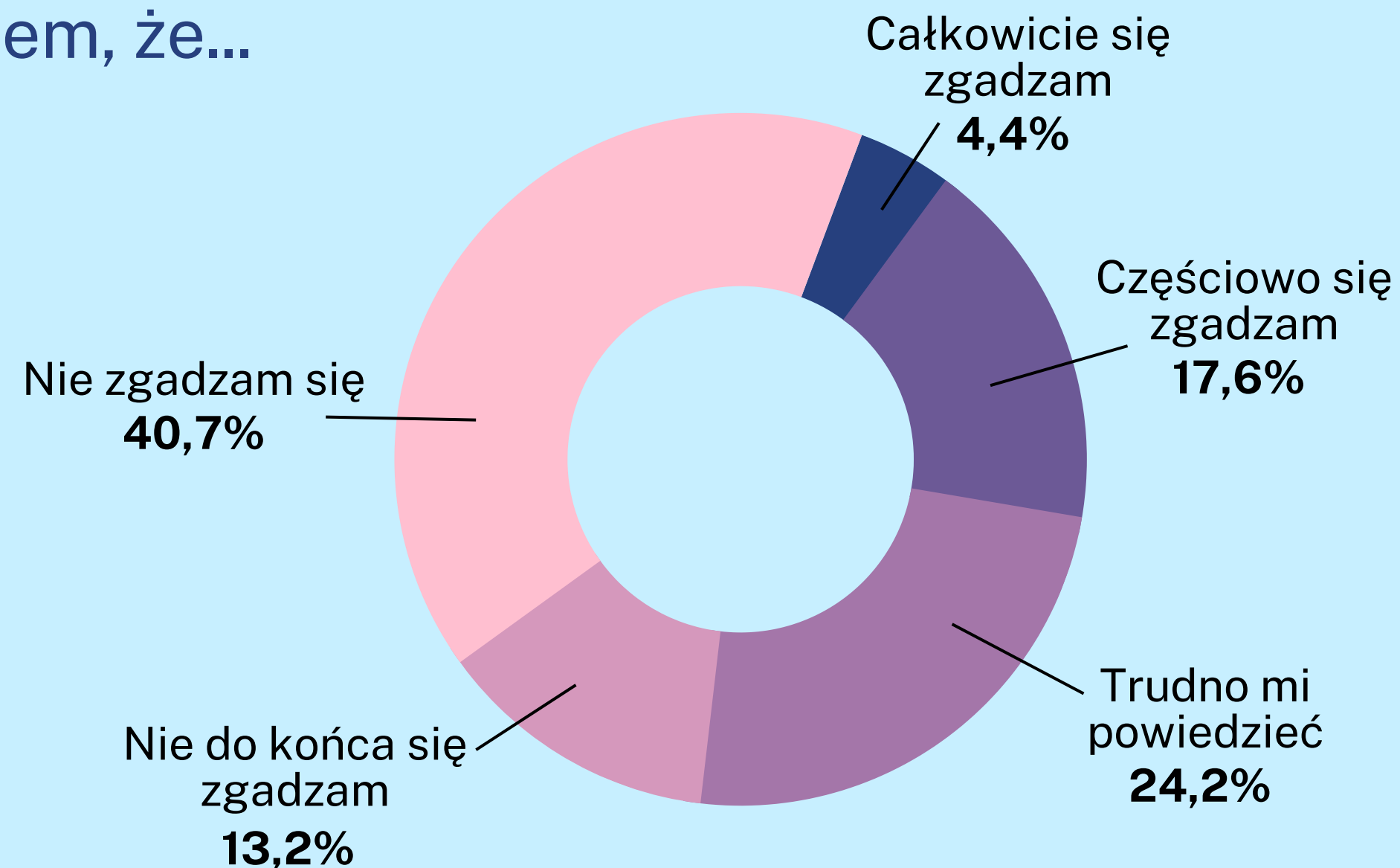
Dyskryminacja ze strony polskich instytucji

Przykłady uczestników badań

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że...

**W organach administracji
(urzędach) naruszają
prawa cudzoziemców.**

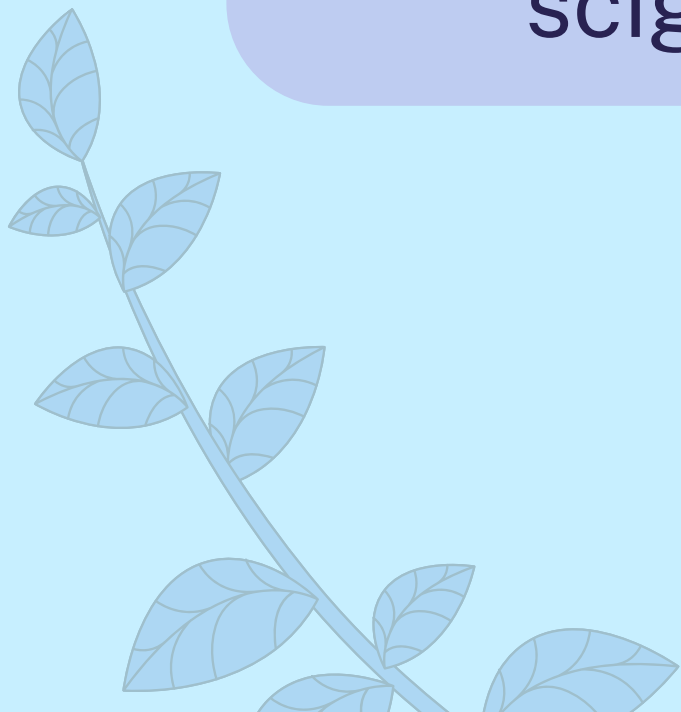
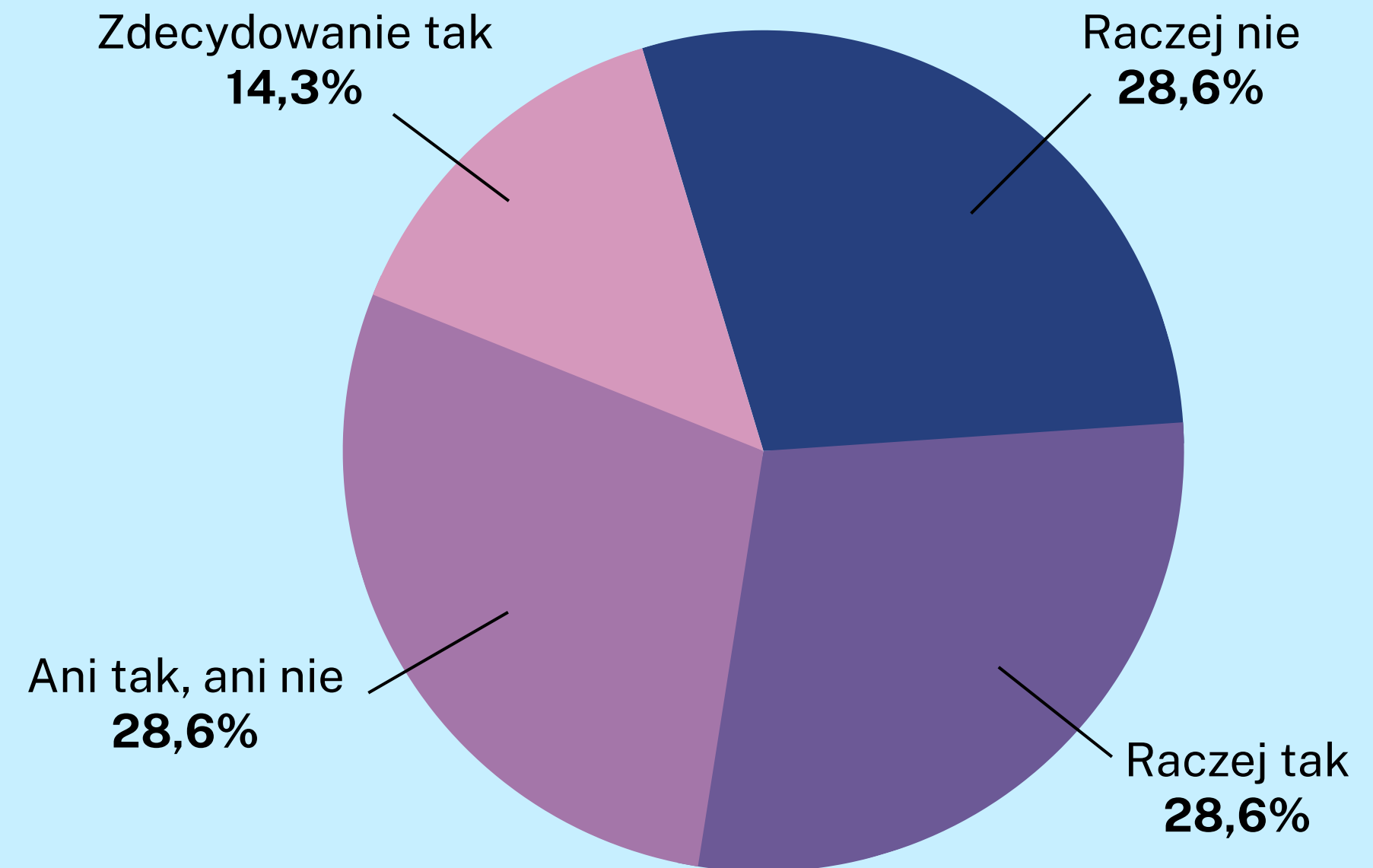

*odpowiedzi uczestników

Zdania ekspertów na temat pytania poniżej są różne.

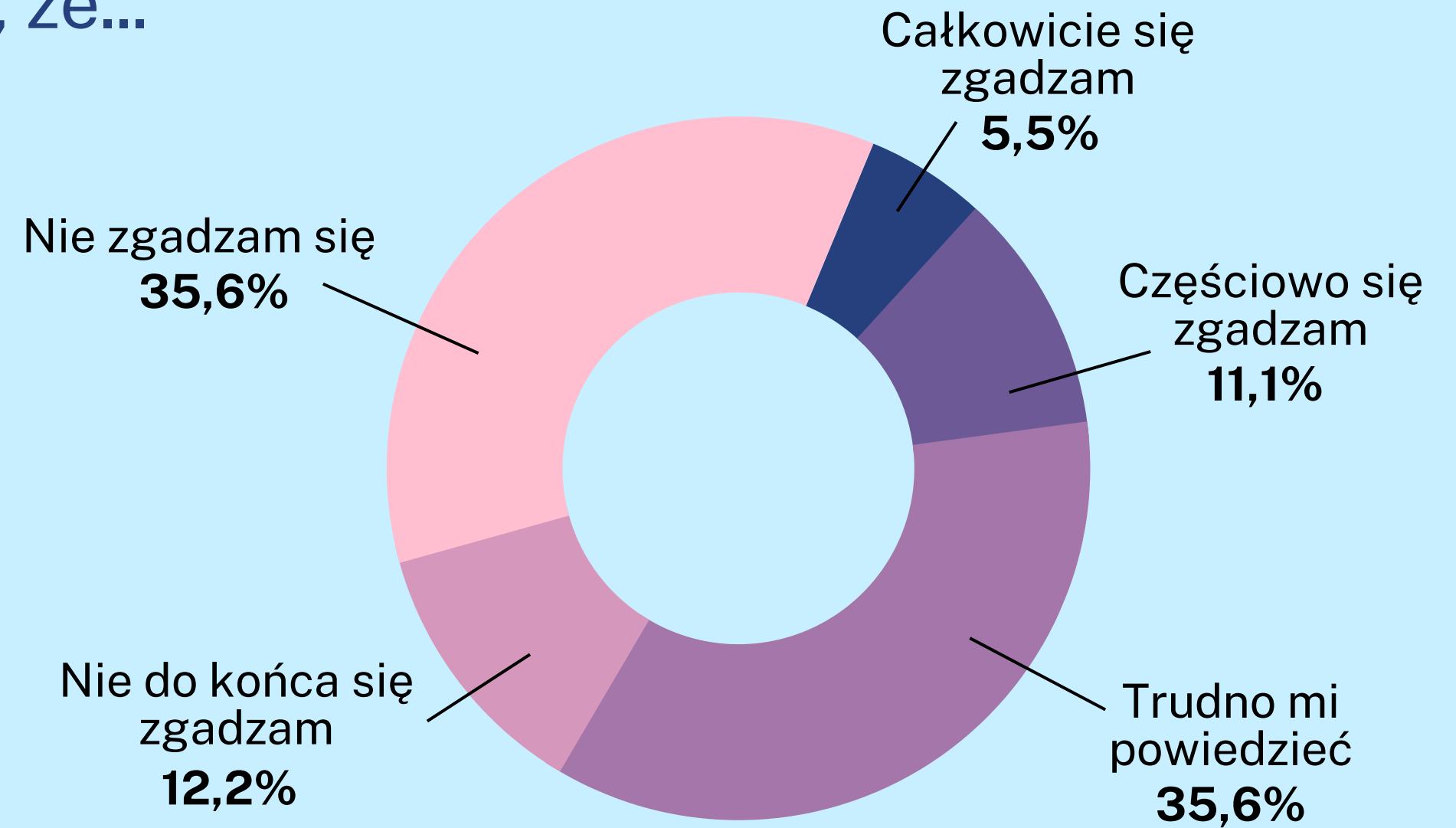

Czy migranci stykają się z dyskryminacją ze strony polskich instytucji (urzędów, organów ścigania itd.)?

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że...

**W organach ścigania
(Policja, Straż Graniczna, itd.)
naruszają prawa cudzoziemców**

*odpowiedzi uczestników

Przykładowe sytuacje w urzędach oraz sytuacje związane z policją opisane przez respondentów.

— “ —

"Terminy rozpatrzenia dokumentów cudzoziemców na pobyt czasowy są opóźnione całkowicie nielegalnie"

"...policja trzymała nas przez dwie godziny z trójką dzieci i zażądała, aby ktoś przyniósł pieniądze i za nas zapłacił, bo inaczej zawiezie męża na komisariat, samochód na parking karny. "

"Policja odmawia wniknięcia w mój problem, jeśli nie mówię po polsku. Nie zapewniają oni tłumacza. Nie chcą przyjąć oświadczenia lub długo zajmują się sprawą. "

— ” —

Rynek pracy jako pole do przejawów dyskryminacji cudzoziemców

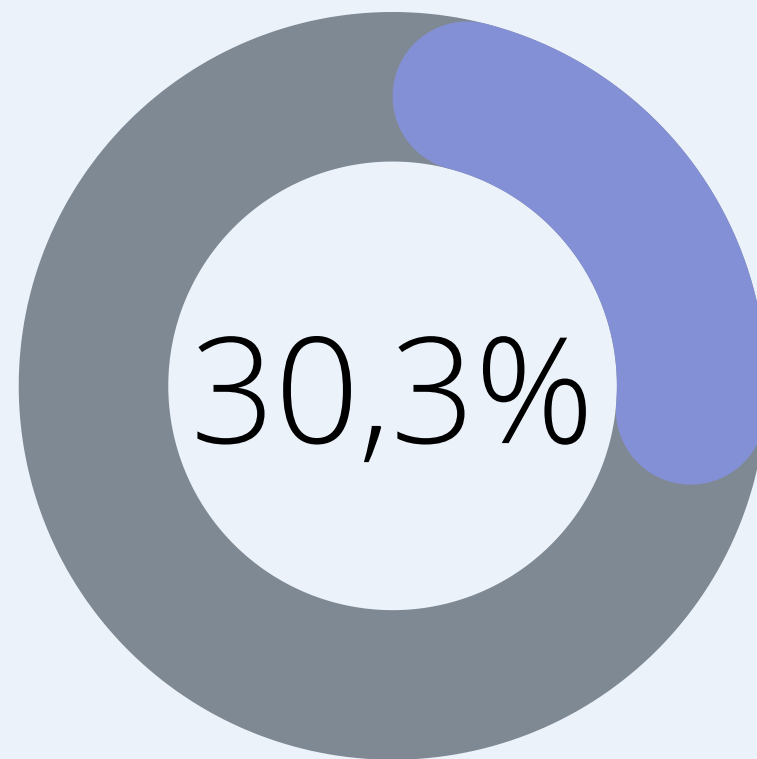
Przykłady uczestników oraz ekspertów

Według odpowiedzi na pytanie:

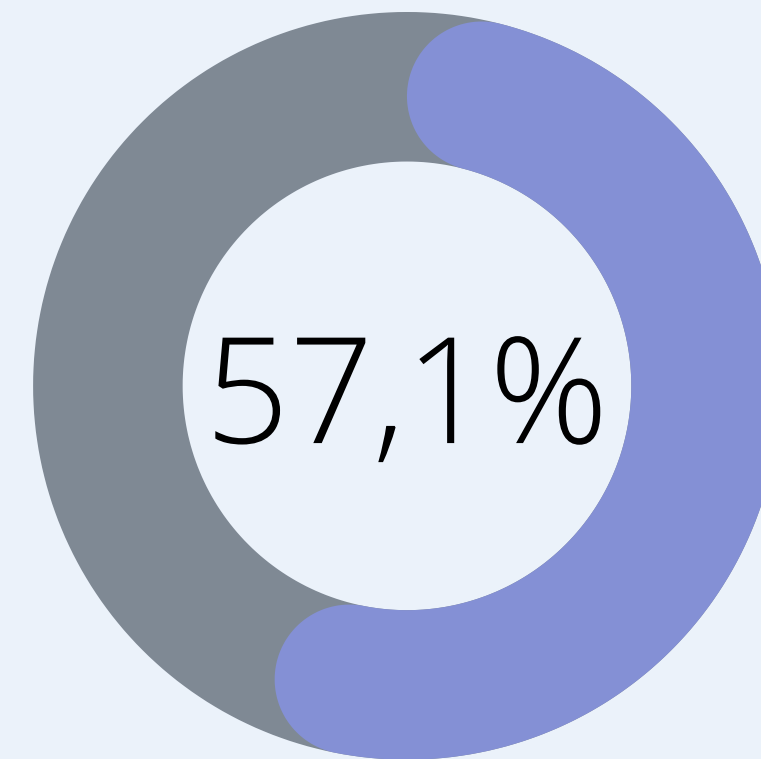
"Gdzie Twoim zdaniem migranci najczęściej spotykają się z dyskryminacją?"

30,3% uczestników zaznaczyło odpowiedź **"W pracy"**.

57,1% ekspertów badania zaznaczyli odpowiedź **"*Raczej tak*"** na pytanie:

"Czy migranci stykają się z dyskryminacją na rynku pracy?"

Przykłady z zakładów pracy zgłaszane przez uczestników badań.

— “ —

"Dyskryminacja w pracy, dodatkowa praca bez dodatkowego wynagrodzenia, dodatkowe dodatki urlopowe są wypłacane tylko Polakom"

*"Pracuję bezpośrednio w ***, często firma wysyła pracowników w podróże służbowe do innych krajów w celu zarobku, nie wstydzą się powiedzieć, że tylko Polakom wolno to robić, a Ukraińcy nie mogą jechać."*

"Niezadowolenie, kpiny, wyrzuty z powodu języka. Dlatego w pracy wykorzystują nowych pracowników Ukraińców..."

— ” —

Eksperci też podzielili się własnymi spostrzeżeniami odnośnie sytuacji migrantów na rynku pracy w Polsce.

— “ —

"Otrzymują pracę poniżej kwalifikacji i wykorzystuje się ich nieznajomość prawa i instytucji panujących w Polsce"

"Wśród moich dobrze wykształconych znajomych - migrantów ze "Wschodu" wielu wspominało, że zdarzały się im sytuacje, w których Polacy np. podczas jakiegoś szkolenia dziwili się, że dana osoba np. nie pracuje jako sprzątaczką, tylko zajmuje cenione/wysokie stanowisko.."

"Oferowanie niższych stawek za pracę..";

— ” —

Jak wygląda dyskryminacja po 24 lutym 2022?

Opinie ekspertów tematu,
którzy na co dzień pracują
z migrantami ze Wschodu

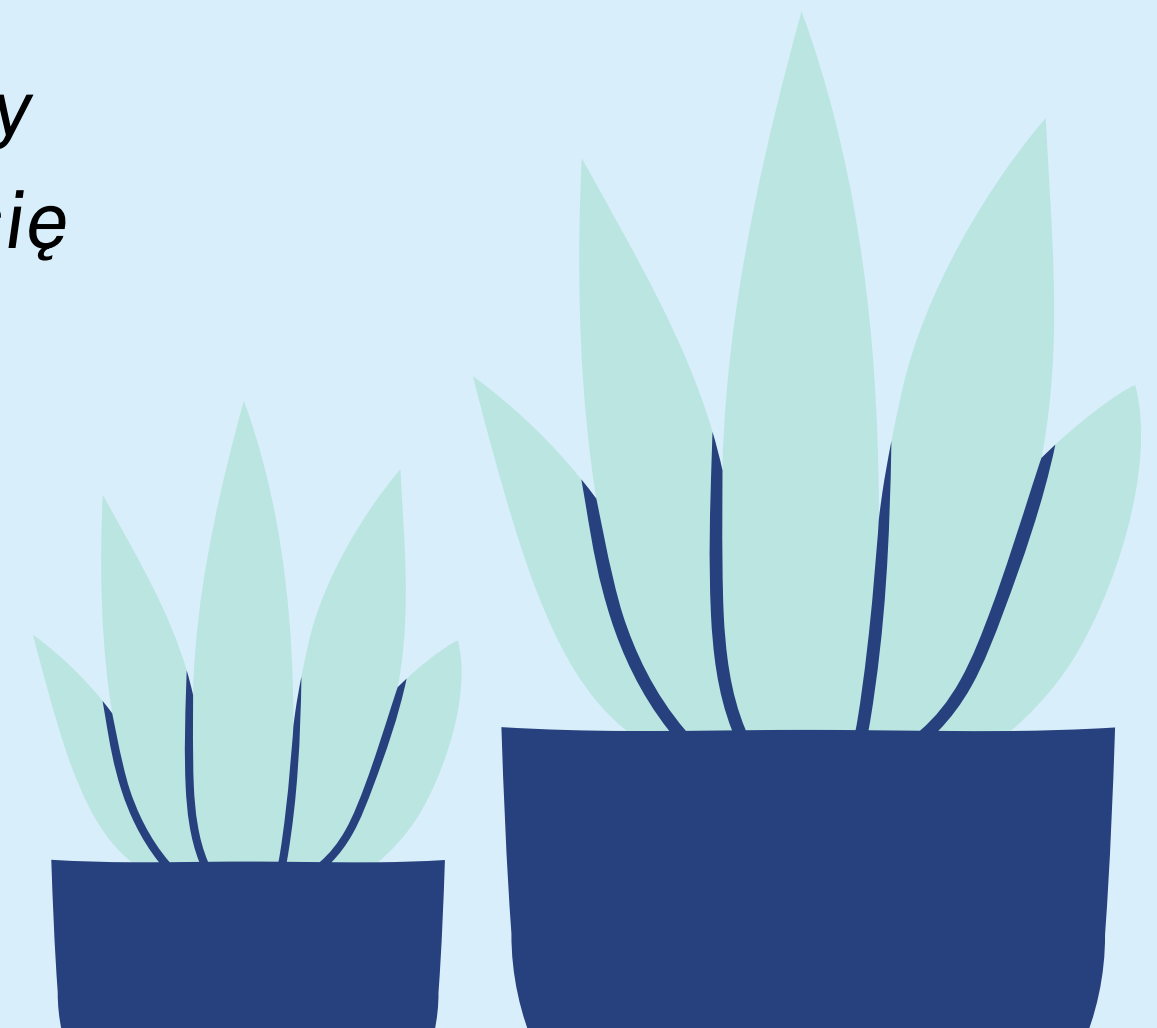
Po 24 lutym 2022 sytuacja z dyskryminacją migrantów ze Wschodu stała się bardziej skomplikowana. Migranci ze Wschodu są bardziej narażeni na dyskryminację niż wcześniej.

— “ —

"Poprawiła się chwilowo sytuacja migrantów ukraińskich i jednocześnie pogorszyła sytuacja migrantów białoruskich czy rosyjskich. Obecnie sytuacja migrantów ukraińskich zaczyna się pogarszać ze względu na zewnętrzne objawy kryzysu".

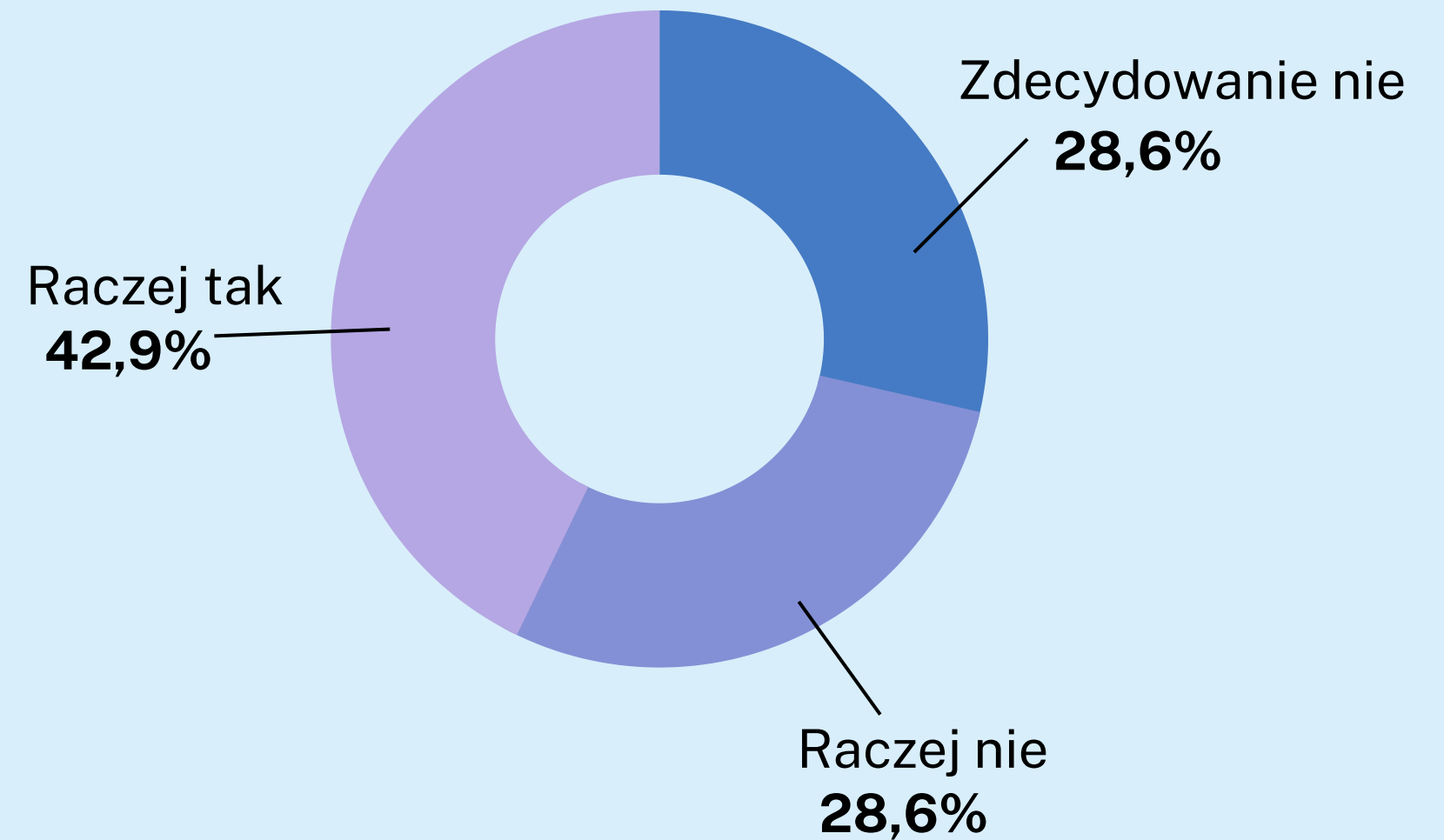
Bartłomiej Potocki, dyrektor Instytutu Praw Migrantów

— ” —

**Czy po 24 lutego 2022 r.
sytuacja poszczególnych grup
migrantów w Polsce uległa
zmianie?**

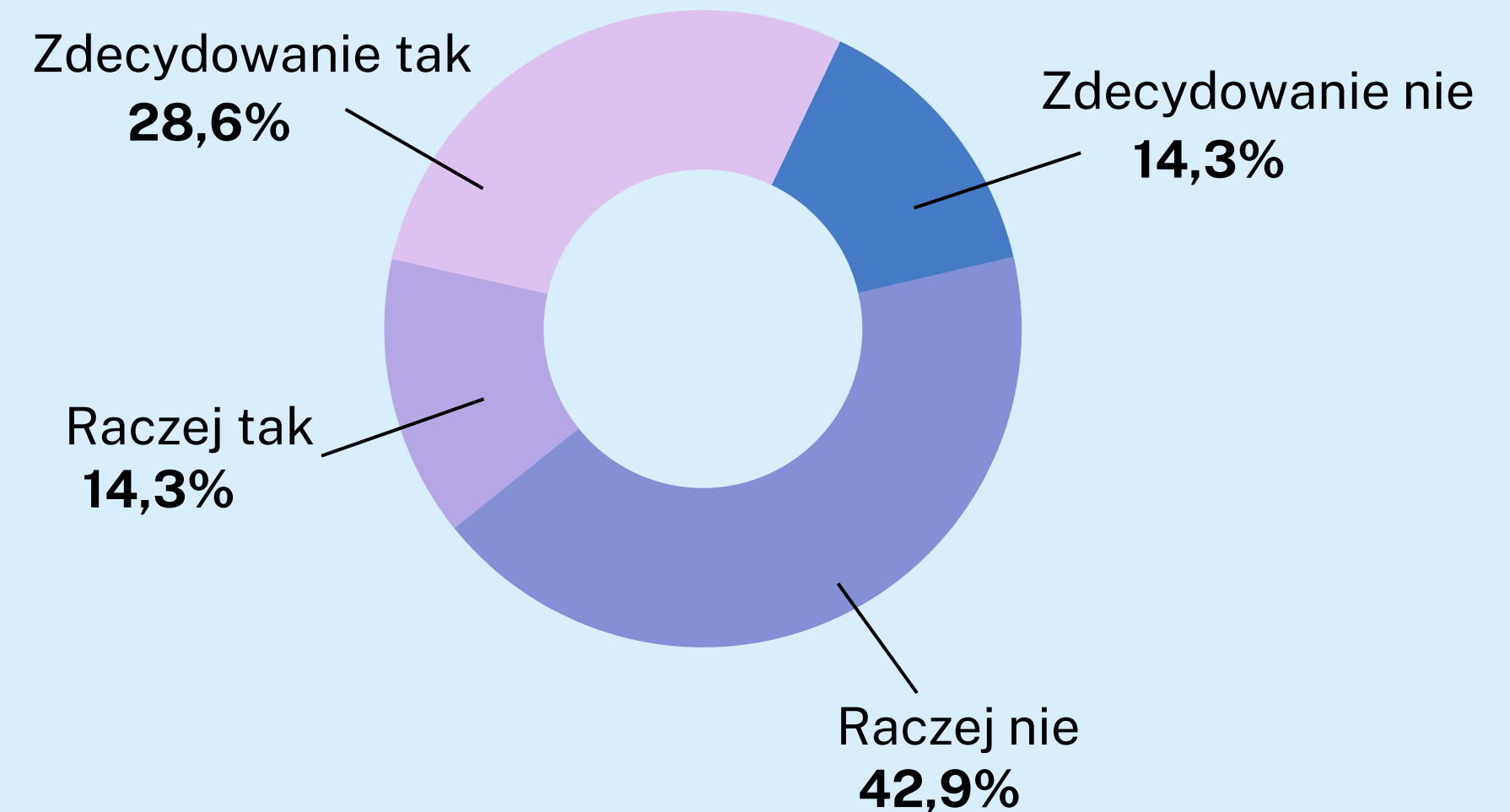
migranci z Ukrainy

Migranci z Ukrainy są bardziej narażeni na dyskryminację niż wcześniej.

migranci z Białorusi

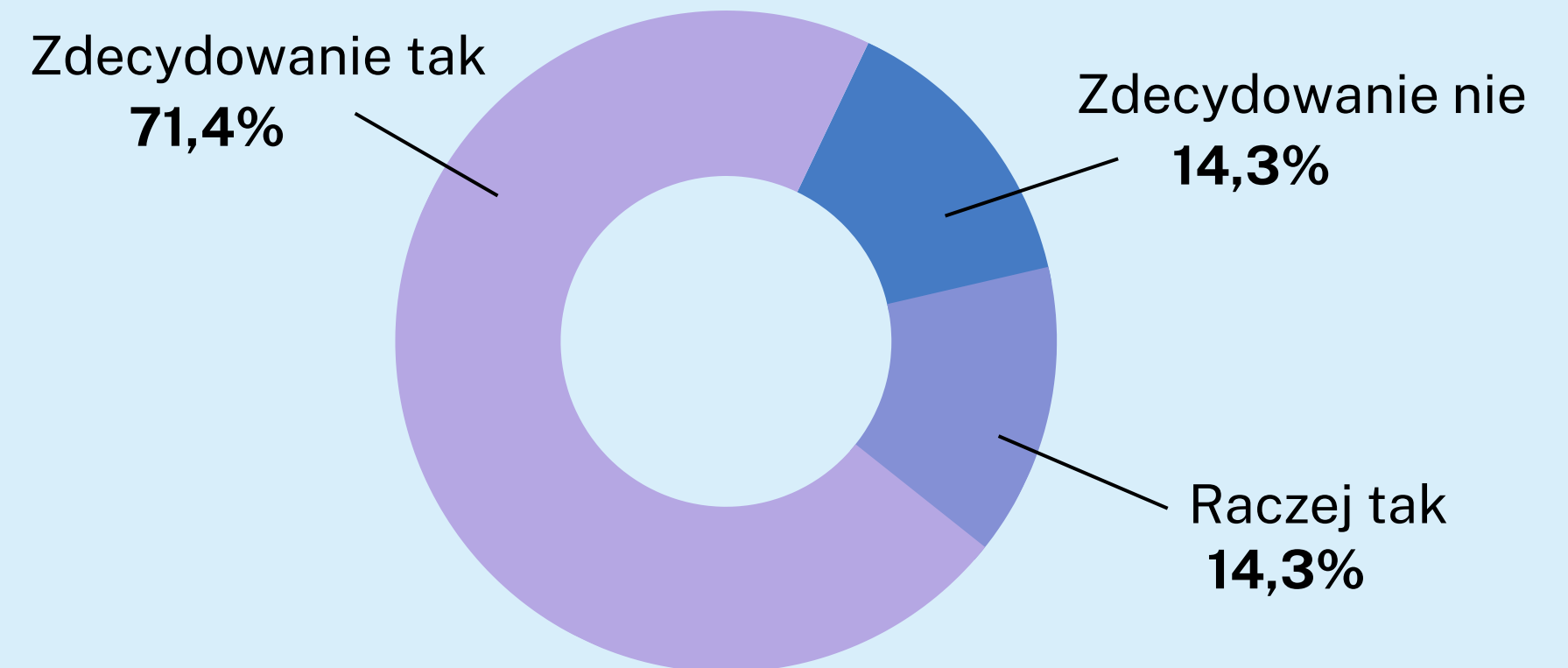
**Czy po 24 lutego 2022 r.
sytuacja poszczególnych grup
migrantów w Polsce uległa
zmianie?**

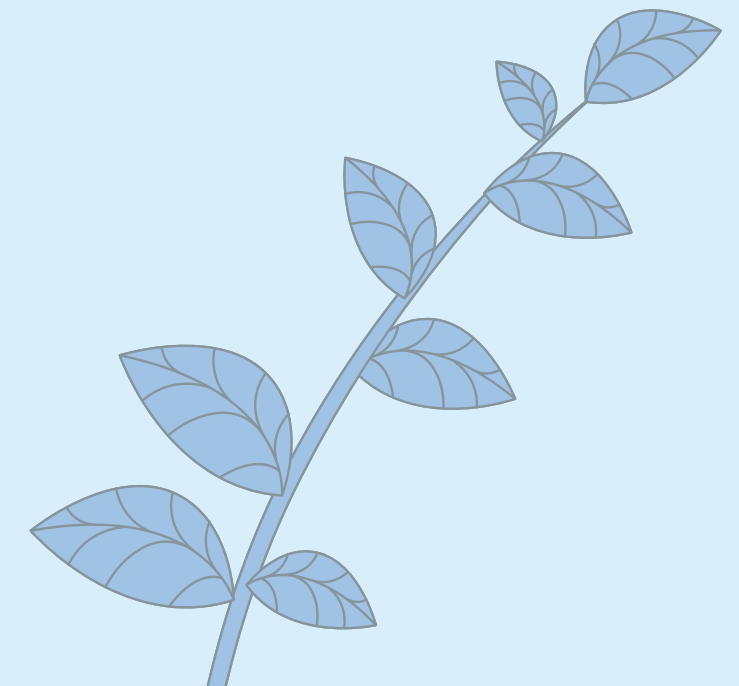
Migranci z Białorusi są bardziej narażeni na dyskryminację niż wcześniej.

migranci z Rosji

**Czy po 24 lutego 2022 r.
sytuacja poszczególnych grup
migrantów w Polsce uległa
zmianie?**

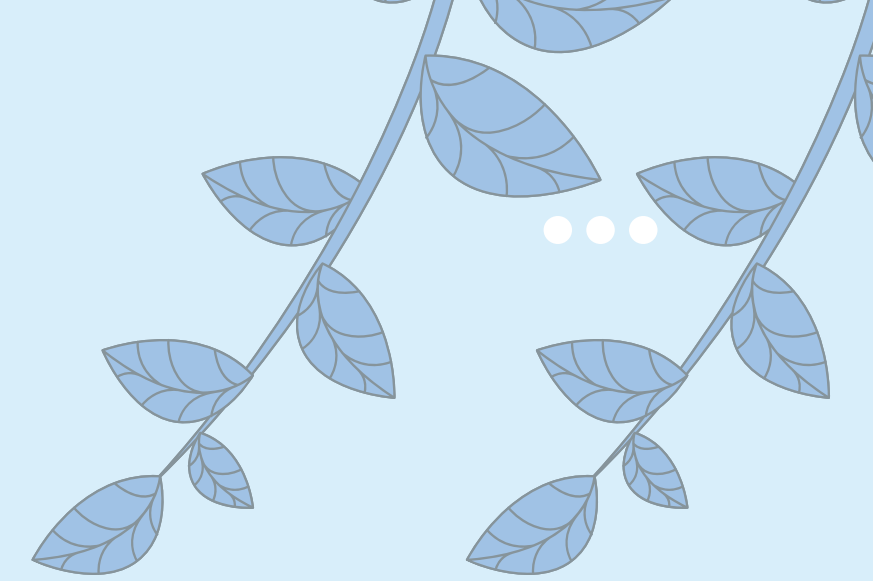

Migranci z Rosji są bardziej narażeni na dyskryminację niż wcześniej.

Najważniejsze wnioski z badań:

- Migranci są dyskryminowani w Polsce według swojego pochodzenia/obywatelstwa, ale **większość** migrantów zaznaczyło, że to im **nie przeszkadza** w życiu codziennym.
- Do negatywnych przejawów dyskryminacji dochodzi najczęściej w miejscach publicznych, np. na ulicy oraz w zakładach pracy.
- Migranci mieszkający w Polsce po 24 lutym 2022 są bardziej narażeni na dyskryminację niż wcześniej. Dotyczy to także Ukraińców, ale przede wszystkim Rosjan i Białorusinów.

...

Jak sobie radzić z dyskryminacją w Polsce?

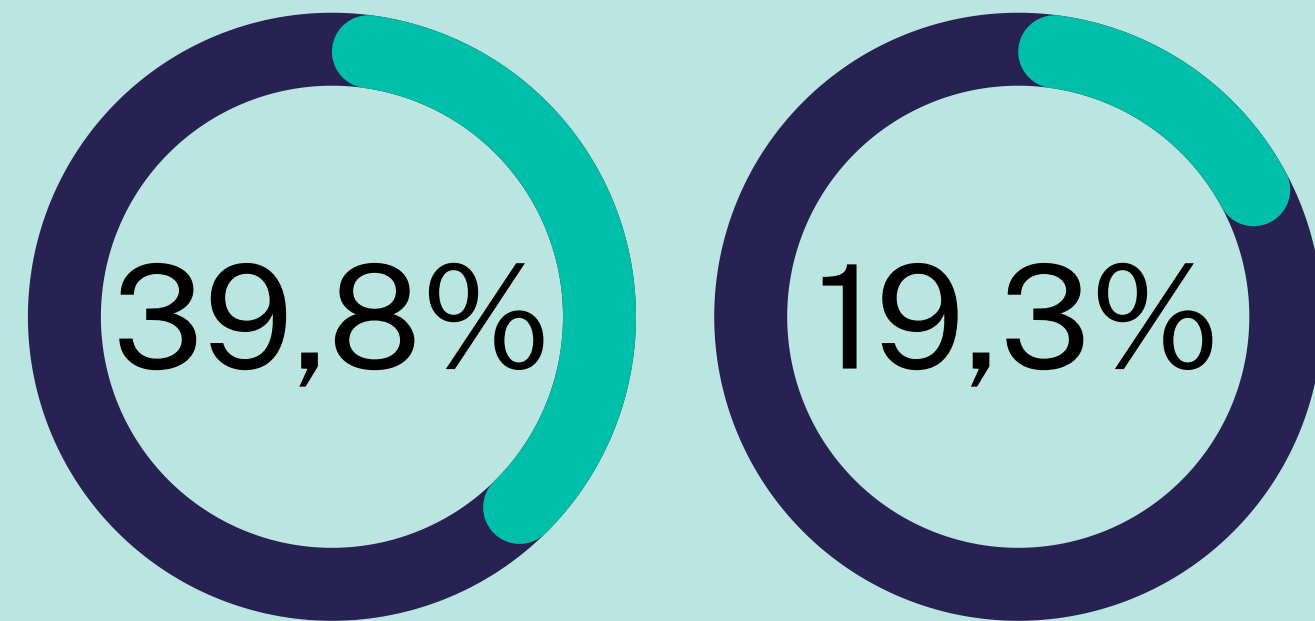
29,9% respondentów-migrantów wskazało, że uprzedzenia ze względu na pochodzenie/obywatelstwo znacznie utrudniają im codzienne życie w Polsce.

Zdecydowanie sytuacja nie jest krytyczna, ale warto zareagować na dyskryminację już dziś, zanim dojdzie do jej eskalacji na wyższy poziom.

Do walki z dyskryminacją nastawionych jest **39,8%** ankietowanych migrantów, 19,3% - liczą na prawników, polityków.

Czy Twoim zdaniem da się
wyeliminować praktyki
dyskryminujące migrantów w
Polsce?

Również 57,1% ekspertów twierdzą, że da się wyeliminować praktyki dyskryminujące migrantów w Polsce, ale to zadanie bardzo trudne do wykonania.

Pozostali twierdzą, że przypadki uprzedzeń nie można całkowicie wykluczyć, trzeba się do tego przyzwyczaić:

— “ —

"Полностью исключить не получится. Но можно ее снизить. За счет культурных мероприятий (белорусская, украинская культура), ускорения процесса рассмотрения карт побыта, интеграционных мероприятий (бесплатные языковые курсы, бесплатные экскурсии по городу).

- Nie da się całkowicie wyeliminować. Ale można ją zmniejszyć. Poprzez imprezy kulturalne (kultura białoruska, ukraińska), przyspieszenie procesu rozpatrywania kart pobytu, imprezy integracyjne (bezpłatne kursy językowe, bezpłatne wycieczki po mieście)."

— ” —

Jak sobie radzić z dyskryminacją w Polsce? Odpowiedzi ekspertów

Na rzecz ułatwienia integracji migrantów w Polsce można prowadzić różne wydarzenia kulturalne, gdzie migranci mogą dowiedzieć się o "zasadach" życia w Polsce, lepiej poznać Polaków.

Szkolenie służb mających na co dzień do czynienia z migrantami jest również ważnym punktem w "walce z dyskryminacją".

— “ —

"Edukacja obywatelska i powszechne rozumienie czym jest dyskryminacja instytucjonalna" - **Bartłomiej Potocki**
Dyrektor Instytutu Praw Migrantów.

— ” —

W Polsce wciąż nie ma jednej instytucji odpowiedzialnej za realizację kompleksowej polityki antydyskryminacyjnej. Te kompetencje są rozdzielone między różne instytucje, na przykład:

Państwowa Inspekcja Pracy

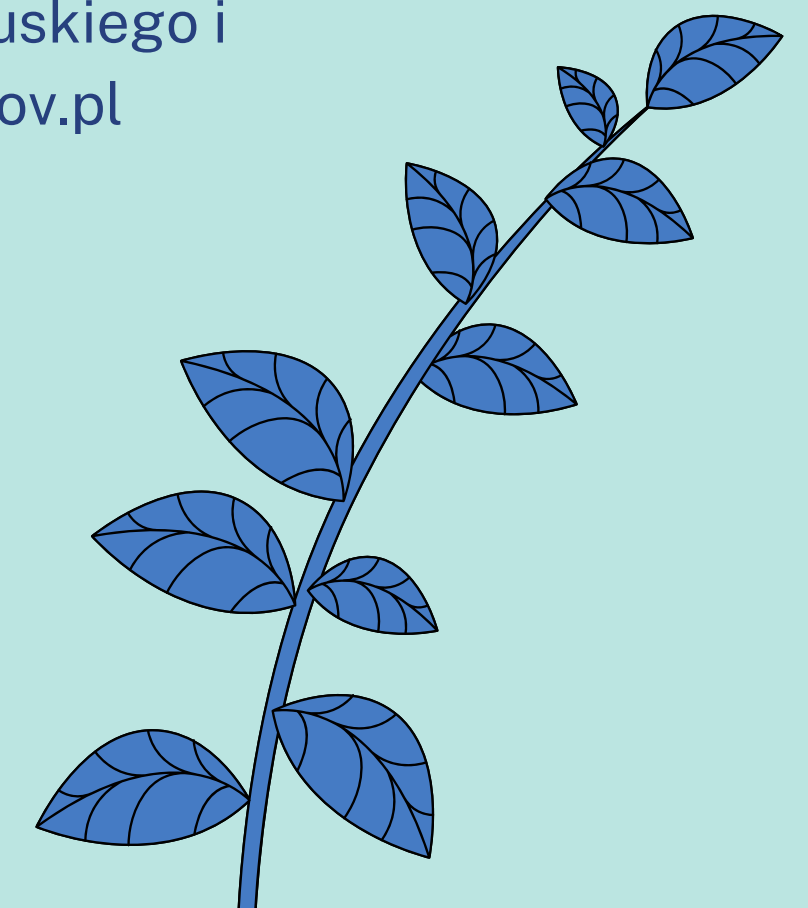
Dotyczy naruszeń w zakładzie pracy gdy pracownik jest zatrudniony na umowę o pracę.
Adres jest zależny od danego okręgu.

Rzecznik Praw Obywatelskich

Biuro Pełnomocnika Terenowego RPO. Zajmuje się sprawami z województw dolnośląskiego, lubuskiego i opolskiego. Adres: ul. Wierzbowa 5, 50-056 Wrocław tel. (71) 34 69 100 e-mail: wroclaw@brpo.gov.pl

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Zespół do Spraw Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii
Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych
Ul. S. Batorego 5, 02-591 Warszawa, tel. (22) 601 15 48, 601 15 38, 601 41 36
e-mail: zespol.rasizm.dw@mswia.gov.pl, www.mswia.gov.pl

O nas

Polski Instytut Współpracy Obywatelskiej jest jedną z największych polskich organizacji pozarządowych działających w zakresie edukacji, rozwoju turystyki i integracji cudzoziemców. Naszą misją jest integracja w polskim społeczeństwie migrantów i uchodźców ze Wschodu, w tym także osoby pochodzenia polskiego i posiadaczy Karty Polaka.

Realizujemy działania takie jak: szkoła j. polskiego Witaj Wrocław, coliving Travel House, prowadzimy bloga dla migrantów Dobry Blog o Polsce. Realizujemy program Dobry Start w Polsce dla osób, które chcą się przeprowadzić na stałe do Polski.

Adres biura:
Bulwar Ikara 10, 54-130 Wrocław
kontakt@fpiwo.pl
Tel: +48 692 026 615

www.fpiwo.pl
www.blogopolshe.pl

KRS 0000716903
NIP 8943124688

ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА
**ХОРОШИЙ
СТАРТ
В ПОЛЬШЕ**

TravelHouse.info